

Danyýel kitaby — ýüz ýetmiş dördünji bölüm

Pygamberlik Düşünjeleri we Ylahy Ylhamlar: Daniýeliň Görnüşine we Onuň Ahyrky Günlerdäki Manylaryna Düşünmek

Jeff Pippenger

2024-04-04

On üçünji bentden on başınjy bente çenli beýan edilýän üçünji wekili urşa ýüzlenýänimizde, şol bentlere çenli nämäniň getirendigini özümize ýatladaýs. Onunjy bapda Daniýel öz soňky görnüşini alýar, we şeýle etmek bilen ol içki hem daşarky pygamberlik görnüşlerine düşýän biri hökmünde tanalýar. “Söz” manysyny berýän ýewreýçe “dabar” sözi “zat” diýip terjime edilýär. Dokuzynjy bapda bolsa, Jebraýyl Daniýele iki mün üç ýüz günün görnüşine düşündirmek üçin gelende, ýewreýçe “dabar” sözi “mesele” diýip terjime edilipdi.

Hawa, men doga edýärkäm, başdaky görnüşde gören şol adam Gabriýel, çalt uçup gelip, agşamky sadaka wagtynda maňa degdi. Ol maňa düşündirdi, meniň bilen gepleşdi we şeýle diýdi: «Eý, Daniýel, saňa payhas hem düşünje bermek üçin men indi geldim. Seniň ýalbarýýşlaryň başlan badyna buýruk çykdy, men hem saňa ony aýan etmek üçin geldim; çünki sen juda söýgülişiň. Şonuň üçin bu meselä düşün we görnüşe üns ber». Daniýel 9:21–23.

Jebraýyl Daniýele: «Söze düşün, hem-de görnüşe akyl ýetir» diýende, ýewreýçe «biyn» sözi hem «düşün» diýip, hem-de «akyl ýetir» diýip terjime edilipdi. Bu söz akyl taýdan bölüp aýyrmagy aňladýar. Jebraýyl Daniýele «dabar» diýlip «söz» diýip terjime edilen zat bilen «mareh» diýlip «görnüş» diýip terjime edilen zadyň arasynda akyl taýdan aýrybaşgalyk etmegi bildirdi. Jebraýylyň Daniýele iki mün üç ýüz ýyl baradaky pygamberligi babatda berýän düşündirişine düşünmek üçin, Daniýel «söz» hökmünde görkezilen pygamberlik görnüşini bilen «mareh» pygamberlik görnüşiniň arasyndaky tapawudy tanamalydy. «Söz», ýagny «dabar» — «söz» manysyny berýär — pygamberligiň daşky çyzygyny aňladýar, «mareh» görnüşini bolsa pygamberligiň içki çyzygyny aňladýar.

Danyýl kitabyň onunjy babynda pygamberlige okuw edýän adam üçin aýan edilýän ilkinji hakykat şudur: Danyýl içki hem-de daşky pygamberlik ugurlarynyň ikisine-de düşýän soňky günlerdäki Hudaýyň halkyny wekilleşdirýär.

Pars şasy Kiriň üçünji ýylynda, adyna Beltşaçar diýilýän Daniýele bir zat aýan edildi; ol zat hakykatdy, emma bellenen wagt uzagady; ol şol zada düşündi we görnüşe akyl ýetirdi. Daniýel 10:1.

“Zat” diýilýän zat ibrany dilindäki “dabar” sözüdir, “görnüş” bolsa “mareh” görnüşindäki görnüşdir. Pygamber hökmünde Daniel, Hudaýyň ahyrky günlerdäki halkyny görkezýär; onuň kämil ýerine ýetmesi bir ýüz kyrk dört mündür. Kiriň üçünji ýyly Danieli 1989-njy ýylda zamanyň ahyrynda başlanan reforma setirine ýerleşdirýär. 1989-njy ýyldan Amerikanyň Birleşen Ştatlarynda ýakynda geljek Ýekşenbe kanunyna çenli taryhy aňladýan “şol günlerde” Daniel üç hepdeläp matam tutýardy. Bir ýüz kyrk dört münüň reforma setirinde bu matam döwri Ylham

kitabynyň on birinji babyndaky iki şaýadyň köçede öli ýatan üç ýarym gününü alamatlandyrýar. Rebbimiz hem haça çüýlenen, Sodom we Müsür diýilýän şol uly şäheriň köçesi, şol bir wagtda-da Ezeikiýeliň gurap giden öli süňkler jülgesidir.

Onunjy bapda Daniel Mesihiň keşbine öwrülýär we Gabriel Danieliň gören röýäsini düşündirmezinden öň üç gezek degilýär. Ol röýä çokunýanlaryň iki toparynyň bölünip aýrylmagyna sebäp boldy. Ebedi hoş habar elmydama çokunýanlaryň iki toparyny emele getirýär. Daniel, röýeden gorky bilen gaçan topara garşylykda, ýüz kyrk dört mün hökmünde görkezilen çokunýanlar toparyny aňladýardy.

Onunjy bapdan öň Jebraýyl Danyýele bir görnüşi düşündirmek üçin üç gezek geldi. Ol ýedinji we sekizinji baplaryň görnüşlerini düşündirdi; şol görnüşler Mukaddes Kitabyň pygamberlikdäki patyşalyklaryny olaryň syýasy ýüze çykyşynda-da (ýedinji bap), hem-de olaryň dini ýüze çykyşynda-da (sekizinji bap) beýan edýärdi. Soňra dokuzynjy bapda Jebraýyl iki mün üç ýüz ýyllyk pygamberligi düşündirdi. Jebraýyl dokuzynjy bapda doly tamamlanman galan düşündirişi tamamlamak we Danyýele ybadat edýänleriň iki toparyny emele getiren görnüşiň düşündirişini bermek üçin onunjy bapda gelýär. Jebraýyl ilki bilen on dördünji aýatda Danyýele görnüşe degişli umumy syn berýär.

Indi men saňa ahyrky günlerde öz halkyňyň başyna nämeleriň geljekdigine düşünmek üçin geldim; çünki bu görnüş entegem köp günler üçindir. Daniel 10:14.

Iki topar ybadat edijileri ýüze çykaran Mesihiň görgüsi, ahyrky günlerde Hudaýyň halkynyň başyna nämeleriň geljekdigini aňladýar. Ýedinji we sekizinji baplaryň düşündirişi, degişlilikde ýyrtýjy haýwanlar we mukaddes ýeriň haýwanlary arkaly şekillendirilişi ýaly, Mukaddes Kitap pygamberligindäki patyşalyklaryň galyp çykyşynyň hem-de synmagynyň aňladýan taryhynyň düşündirişi boldy. Dokuzynjy bapyň düşündirişi bolsa, iki mün üç ýüz ýyllyk pygamberlikde görkezilen dürli pygamberlik döwürleriniň jikme-jik seljermesi boldy. Nähilem bolsa, onunjy bapdaky şöhratlandyrylan Mesihiň görgüsi ahyrky günlerde Hudaýyň halkynyň başyna nämeleriň geljekdigini aňladýardy. Gabriýel, şöhratlandyrylan Mesihiň görgüsiniň düşündirişi bolan taryhyň jikme-jik beýanyna başlamazdan öň, Danyýele bu düşündirişiň nämäni aňladýandygyny eýýäm aýdandygyny ýatladýar.

Soňra ol diýdi: «Näme üçin seniň ýanyňa gelendigimi bilýärmiň? Indi bolsa Pars şazadasy bilen söweşmek üçin yza dolanaryn; men gidip çykanymda, ine, Ýunanyň şazadasy geler». Daniel 10:20.

Jebraýyl Danyýele on dördünji aýatda oňa Hudaýyň halkynyň soňky günlerde başyna näme geljekdigine düşünmek üçin gelendigini aýdandygyny ýatladýar we Danyýelden aşakdaky pygamberlik taryhynyň beýanyny şol çäkke goýmagyna garaşýardy. Danyýel aglamaga başlanynyň ilkinji gününden bari aýratyn bir düşünjäni gözläp gelýärdi.

Şonda ol maňa şeýle diýdi: «Gorkma, eý Daniýel; çünki sen düşünmäge we özüňi Hudaýyňyň önünde peseltmäge ýüregiňi ilkinji günden baglan wagtyňdan bari sözleriň eşidildi, men hem seniň sözleriň sebäpli geldim. Emma Pars patyşalygynyň şazadasy maňa ýigrimi bir gün garşy durdy; emma ine, baş şazadalardan biri bolan Mikaýyl maňa kömege geldi; men hem ol ýerde

Parsyň patyşalarynyň ýanynda galdym». Daniýel 10:12, 13.

Danyýeliň üç hepdelik ýas tutmasyndan soň, ol pygamberlik taýdan Patmosdaky Ýahýanyň şaýat bolan Mesihniň görnüşi bilen gabat gelýän Mesihniň görnüşini gördi.

Hudaýyň Oglyndan pes bolmadyk bir Şahs Daniela göründi. Bu beýanname, Mesih Patmos adasynda Yuhanna aýan edilende berlen beýanname meňzeşdir. Rebimiz indi başga bir asman habarçysy bilen bilelikde soňky günlerde nämeleriň bolup geçjekdigini Daniela öwretmäge gelýär. Bu bilim, dünýäniň ahyzamanynyň ýetip gelen bizler üçin ylham arkaly Daniela berildi we ýazga geçirildi.

Dünýäniň Halasgäri tarapyndan aýan edilen beýik hakykatlar, gizlenen hazynalary gözleýşi ýaly hakykaty agtarýanlar üçindir. Daniýel ýaşuly adamdy. Onuň ömri butparaz köşgüň özüne çekiji täsirleriniň arasynda geçipdi, akyly bolsa beýik bir imperiýanyň işleri bilen meşgullanypdy; emma ol bularyň hemmesinden ýüz öwürüp, Hudaýyň önünde öz janyny peseldýär hem-de Beýik Biriniň maksatlaryny bilmegi agtarýar. Onuň ýalbarmalaryna jogap hökmünde bolsa, ahyrky günlerde ýaşajaklar üçin asman köşklerinden nur ýetirildi. Şeýle bolsa, onda gökden bize getirilen hakykatlara düşünmegimiz üçin, ol düşüňjämizi açar ýaly, Hudaýy nähili yhlas bilen gözlemelidiris.

“Men, diňe Danyýel, bu görnüşi gördüm; çünki meniň bilen bolan adamlar bu görnüşi görmediler; emma olaryň üstüne uly titreme düşdi, şonuň üçin olar gaçyp, özlerini gizlediler.... Mende hiç hili güýç galmady; çünki meniň görkümliligim içimde çüýreme öwrüldi, men hiç hili güýji saklap bilmedim.’ Hakykatdan hem mukaddes edilen her bir adamyň başdan geçirjek zady şu bolar. Olar Mesihniň beýikligine, şöhratyna we kämilligine näçe aýdyňrak düşünen bolsalar, öz gowşaklyklaryny we kämil däldiklerini şonça-da aýdyň görerler. Olar günäsiz häsiýet talap etmäge hiç hili meýil etmezler; özlerinde dogry we görmegeý bolup görünen zat, Mesihniň päkligi we şöhraty bilen deňeşdirilende, diňe mynasyp däl we çüýreýji bolup görüner. Adamlar Hudaýdan aýrylanda, Mesih barada örän düşnüksiz garaýyşlary bolanda, hut şonda olar: ‘Men günäsiz; men mukaddes edildim’ diýýärler.”

Soňra Jebraýyl pygambere göründi-de, oňa şeýle diýdi: “Eý, Daniel, juda söýülýän adam, saňa aýdýan sözlerime düşün we dik dur; çünki men indi saňa iberildim.” Ol bu sözi maňa aýdandan soň, men titröp ýerimden galdym. Soňra ol maňa diýdi: “Gorkma, Daniel; çünki sen ilkinji günden bäri düşünmäge ýüregiňi baglap, Hudaýyň önünde özüňi peseldip başlanyňdan, sözleriň eşidildi, men hem seniň sözleriň sebäpli geldim.”

“Gökleriň Beýikligi tarapyndan Danyýele nähili uly hormat görkezildi! Ol titröp duran hyzmatkärini köşeşdirýär we onuň dogasynyň Gökde eşidilendigini, şol yhlasly dilegine jogap hökmünde bolsa Pars patyşasynyň ýüregine täsir etmek üçin Jabraýyl perişdäniň iberilendigini oňa ynandyrýar. Patyşa Danyýel oraza tutup, doga edýän üç hepdelik döwürde Hudaýyň Ruhunyň täsirlerine garşy durdy; emma Danyýeliň dogasyna jogap berer ýaly anyk bir ädim ätdirmek üçin gökleriň Şazadasy, baş perişde Mihail, şol gaýduwsyz patyşanyň ýüregini öwürmäge iberildi.

“Ol maňa şeýle sözleri aýdandan soň, ýüzümi ýere goýdum, we dilim tutuldy. Ine, adam ogullarynyň meňzeşligine meňzeýän biri dodaklaryma degdi.... Şeýle diýdi: Eý, örän söýgüli

adam, gorkma: saňa parahatçylyk bolsun; güýçli bol, hawa, güýçli bol. Ol maňa aýdyp bolandan soň, men güýçlendim-de: Goý, jenabym sözlesin; sebäbi sen meni güýçlendirdiň, diýdim.” Daniela aýan edilen ylahy şöhrat şeýle beýikdi welin, ol bu görnüşe çydap bilmedi. Soňra Gökleriň ilçisi huzurynyň şöhle-saçýan nuruny perdeledi we pygambere “adam ogullarynyň meňzeşligine meňzeýän biri” hökmünde göründi. Öz ylahy güýji bilen ol dogruçyllyk we iman eýesi bolan bu adamy, Hudadan özüne iberilen habary eşitmäge güýçlendirdi.

«Danyýel Beýik Taňrynyň wepaly hyzmatkari bolupdy. Onuň uzak ömri öz Hojaýyny üçin ýerine ýetirilen asylly hyzmat işleri bilen doludy. Onuň häsiýetiniň päkligi we sarsmaz wepadarlygy diňe ýüreginiň pespälligi hem-de Hudaýyň önündäki toba ediljiligi bilen deňleşýär. Biz ýene-de gaýtalaýarys: Danyýeliň durmuşy hakyky mukaddesleşmäniň ylham berlen bir beýanydyr». Review and Herald, February 8, 1881.

Onunjy bapdaky Danieliň başdan geçirmesi, soňky günlerde Isa Mesihniň Ylhamyny Daniel we Ýahýa ýaly düşüňän Hudaýyň halkyny aňladýar. Danieliň başdan geçirmesiniň ýerleşýän pygamberlik taryhynda ony öz ornuna goýmagyň açary, onuň ýas tutýandygyna we ýigrimi bir günün ahyrynda Mihailiň iberilendigine esaslanýar. Birinji aýatda Daniel pygamberligiň hem içki, hem daşky görnüşlerine düşüňjesiniň bolandygyny ýazga geçirýär. Ýigrimi bir günden öň Daniel bu iki görnüşe doly däl düşüňýärdi, emma Jebraýylyň düşündirişi bilen Daniel “zad” bilen “görüşi” dürli aýanlyklar hökmünde doly özleşdirýär.

“Ýetmiş ýylyň ýesirliginiň soňlanjak wagty golaýlaşanda, Daniýeliň aňy Ýeremiýanyň pygamberlikleri hakynda örän çuňňur alada bilen meşgullandy. Ol Hudaýyň Öz saýlan halkyna ýene bir synag berjek wagtynyň gelip ýetendigini gördi; şonda ol, agyz beklemek, pes göwünlilik we dogra bilen, Ysraýylyň hatyrasyna Gökleriň Hudaýyna şeýle sözler bilen ýalbaryp ýüzlendi: ‘Eý Rebbe, Özünü söýýänlere we buýruklaryny tutýanlara ähtiňi we rehimdarlygyny saklaýan beýik hem gorkunç Hudaý’; biz günä etdik, bikanunlyk etdik, pislik etdik we gozgalaň turuzdyk, hatda Seniň ýörelgelerinden we hökümlerinden ýüz öwürdik; şeýle hem patyşalarymyza, beglerimize, atalarymyza we ýurduň ähli halkyna Seniň adyň bilen gepleýän gullaryň bolan pygamberleriňe gulak asmadyk.’

“Bu sözlere üns beriň. Daniýel Rebbiň önünde öz wepadarlygyny yglan etmeýär. Özünüň päk we mukaddesdigini öňe sürmegiň ýerine, ol özüni Ysraýylyň hakykatdan hem günäkärleri bilen bir hasap edýär. Hudaýyň oňa bagyş eden hikmeti, bu dünýäniň akyldarlarynyň hikmetinden, göklerde günortanlow wagty saçýan günün ýagtysynyň iň ejiz ýyldyzyň nurundan näçe artyk bolsa, şonça-da ýokarydy. Şeýle-de bolsa, Asman tarapyndan şeýle uly mertebelenen bu adamyň dodaklaryndan çykan dogany oýlanyp görüň. Ol çuňňur pesgöwünlilik bilen, gözýaşlar bilen we ýüreginiň paralanmagy bilen, özi üçin hem-de öz halky üçin ýalbaryp dileg edýär. Ol öz janyny Hudaýyň önünde açyp goýýar, öz pesligini boýun alýar we Rebbiň beýikligini hem-de haşamatyny ykrar edýär.”

„Onuň dileg-döwthalalary nähili yhlaslylygy we joşgunlylygy bilen häsiýetlendirilýär! Ol Hudaýa barha golaýlaşýar. Iň Beýigiň hiç wagt puja çykmaýan wadalaryna ýapyşmak üçin imanyň eli ýokary uzadylýar. Onuň jany jebir-jepada göreşýär. Şeýle-de ol dogasynyň eşidilýändigine subutnama eýedir. Ol ýeňşiň özünikidigini duýýar. Eger biz halk hökmünde

Daniýeliň doga edişi ýaly doga etsek we onuň göreşişi ýaly göreşsek, Hudaýyň önünde janlarymyzy peseldip, onda Daniýele berlişi ýaly biziň haýyşlarymyza-da aýdyň jogaplaryň berilýändigini başdan geçirerdik. Onuň Öz işini Asman köşgünde nähili öňe sürýändigine gulak asyň:“

“Eý Hudaýym, gulagyňy egip diňle; gözleriňi açyp, harabalyklarymyzy hem-de Seniň adyň bilen atlandyrylýan şäheri gör; çünki biz dileglerimizi Seniň huzuryňa öz dogrulyklarymyz sebäpli däl-de, eýsem Seniň beýik merhemetleriň sebäpli getirýäris. Eý Reb, diňle; eý Reb, bagyşla; eý Reb, gulak as-da ýerine ýetir; gijä goýma, Öz hatyranyň üçin, eý Hudaýym; çünki Seniň şäheriň we Seniň halkyň Seniň adyň bilen atlandyrylýar. Men heniz gepleýärkäm, doga edýärkäm, öz günämi hem-de halkymyň günäsini ykrar edýärkäm, ... hatda başdaky görünüşde gören adam Jabraýyl hem, çalt uçup gelip, agşamky sadakanyň wagty töwereginde maňa degdi.”

Danielyň dogasy göge galyp barýarka, perişde Jebraýyl asman köşklerinden dessine inip geldi-de, onuň dilegleriniň eşidilendigini we jogaplandyrylýandygyny oňa bildirdi. Bu güýçli perişde oňa payhas we düşünje bermek — geljek döwürleriň syrly hakykatlaryny onuň önünde açmak — üçin tabşyrylypdy. Şeýlelikde, hakykaty bilmäge we oňa düşünmäge yhlas bilen çalyşýan wagtynda, Daniel Asmanyň ygtyýarly habarchysy bilen ruhy gatnaşyk içine getirildi.

“Hudaý adamy şatlykly duýgularyň bir parlap geçýän tolkuny üçin däl-de, eýsem ylahy erk-islegi tanamak üçin doga edýärdi. Ol bu bilimi diňe özi üçin däl, eýsem öz halky üçin hem isleýärdi. Onuň beýik ýüki Ysraýyl üçin bolupdy; çünki olar in berk manyda Hudaýyň kanunyny berjaý etmeýärdiler. Ol olaryň ähli betbagtçylyklarynyň şol mukaddes kanuny bozandyklarynyň netijesinde başlaryna gelendigini boýun alýar. Ol şeýle diýýär: ‘Biz günä etdik, biz erbetlik etdik.... Çünki biziň günälerimiz we atalarymyzyň ýazygyny üçin Iýerusalim hem-de Seniň halkyň daş-töweregimizdäkileriň hemmesine masgara boldy.’ Olar Hudaýyň saýlan halky hökmünde özlerine mahsus bolan mukaddes häsiýetini ýitiripdiler. ‘Indi şonuň üçin, eý Hudaýymyz, guluňyň dogasyny we onuň ýalbarmalaryny eşit, we harap bolan mukaddes ýeriňe ýüzüňi ýagty saçdyr.’ Daniýeliň ýüregi Hudaýyň haraba öwrän bolan mukaddes ýerine güýçli höwes bilen öwrülýär. Ol onuň abadançylygynyň diňe Ysraýyl Hudaýyň kanunyna garşy eden günälerine toba edende, pesgöwünli, wepaly hem-de boýunegiji bolanda dikeldilip bilinjekdigini bilýär.

Onuň haýyşyna jogap hökmünde, Danyýel diňe özüniň hem-de halkynyň in zerur duýan nuruny we hakykatyny alman, eýsem geljekdäki beýik wakalaryň, hatda dünýäniň Halasgäriň gelşine çenli bolan görünüşini hem aldy. Özleriniň mukaddes edilendigini öňe sürýän, emma Mukaddes Ýazgylary agtarmaga islegi bolmadyk ýa-da Injil hakykatyna has aýdyň düşünmek üçin doga arkaly Hudaý bilen göreşmeýän adamlar hakyky mukaddes edilmegiň nämedigini bilmeýärler.

Hudaýyň sözüne ýürekden iman edýänleriň hemmesi Onuň erkiniň bilimine aýygar we suwsar. Hudaý hakykatyň çeşmesidir. Ol garaňkylan düşüňjä nur berýär we ynsan aňyna Öz aýan eden hakykatlaryny ele almaga hem-de düşünmäge güýj berýär.

«Danyýel Hudaý bilen gepleşdi. Onuň önünde asman açyldy. Emma oňa berlen beýik hormatlar onuň pes göwünlilikde bolup, yhlas bilen gözlemeginiň netijesidi. Ol häzirki döwürde köp adamlaryň edişi ýaly, diňe dogruçyl bolup, Isany söýsek, nämä ynanýandygymyz möhüm däl diýip pikir etmedi. Isa bolan hakyky söýgi, hakykatyň nämedigini iň ýakynan hem yhlasly derňemäge alyp barar. Mesih şägirtleriniň hakykat arkaly mukaddeslenmegi üçin doga etdi. Hakykaty alada bilen, doga edip agtarmaga aşa ýaltalyk edýän adam, ahyry onuň janynyň heläkçiligine sebäp boljak ýalňyşlyklary kabul etmäge taşlanar.

Jebraýylyň sapar eden döwründe pygamber Daniýel mundan beýläk görkezme almaga ukyply däl; emma birnäçe ýyl geçenden soň, heniz doly düşündirilmän galan meseleler hakda has köp bilmegi isläp, ol ýene-de Hudaýdan nur we paýhas gözlemäge özüni bagyş etdi. “Şol günlerde men, Daniýel, doly üç hepde dowamymda ýas tutdum. Men hiç hili hoş tagamly çörek iýmедim, agzyma ne et, ne-de şerap girdi, men asla özümi ýaglamadym.... Soňra gözlerimi ýokary galdyryp, seretdim, ynha, zygyr geýnen, biline Uphazyň nepis altyny guşalan belli bir adam bardy. Onuň bedeni hem beril daşy ýalydy, ýüzi ýyldyrymyň görnüşi ýalydy, gözleri ot çyralary ýalydy, elleri we aýaklary ýalpyldadylan mis reňkine meňzeýärdi, sözleriniň sesi bolsa köpçüligiň sesine meňzeýärdi.”

“Hut Taňrynyň Oglundan pes däl bir Şahs Daniela göründi. Bu beýan Patmos adasynda Mesih oňa aýan edilende Ýuhanna berlen beýana meňzeşdir. Rebbimiz indi soňky günlerde nämeleriň bolup geçjekdigini Daniela öwretmek üçin başga bir asmanyň ilçisi bilen gelýär. Bu bilim, dünýäniň soňlarynyň gelen bizler üçin, ylham arkaly Daniela berildi we ýazga geçirildi.”

Review and Herald, February 8, 1881.

Jebraýyl, “asmanyň ygtyýarly ilçisi,” tarapyndan Danyýele ýetirilýän düşündiriş, onuň dokuzynjy bapda Danyýele bermäge başlan düşündirişiniň dowamynyň tamamlanmasydy. “Setir üstüne setir” usulyýeti, pygamberlik şekillendirişini dogry bölmek üçin, dokuzynjy we onunjy baplaryň düşündirişini hem-de olar bilen baglanyşykly ýagdaýlary bilelikde deňeşdirmegimizi talap edýär. Hut şu düşündirişde Ulaý we Hiddekel derýalarynyň görüşleri birleşýär.

Danyýel Ýeremiýanyň we Musanyň kitaplaryndan Hudaýyň halkynyň azat edilmeginiň golaýlap gelendigine düşünişdi. Şeýle etmek bilen, Danyýel soňky günleriň Hudaýyň halkyny — Hudaýyň halkynyň iň soňky azat edilmeginiň golaýlap gelendigine düşüňän halky — aňladýar. Şol soňky günleriň halky, ýetmiş ýyllyk Wawilondaky ýesirligiň gulçulygyna dargadylan Danyýel arkaly görkezilişi ýaly, özleriniň ruhy taýdan dargadylandyklaryny ykrar ederler. Soňra olar, Danyýel ýaly, özleriniň dargadylan ýagdaýyna Levililer kitabyň ýigrimi altynjy babyndaky “ýedi gezek” arkaly görkezilen çärä laýyk gelýän jogaby ýüze çykarmalydyklaryna düşünerler.

Lewiler 26-da beýan edilen çäräniň talap edýän we Daniel bilen şekillendirilýän pesgöwünlilik tejribesi soňky günlerde ýüze çykanda, Hudaýyň ahyrzaman halky belli bir wagt möhletiniň dowamymda matam tutup gelýän bolar. Şol wagt möhleti baş perişde Mikail inende tamamlanar.

Bu barlagy indiki makalada dowam etdireris.

Siz başga halklaryň arasynda heläk bolarsyňyz, duşmanlaryňyzyň ýurdy bolsa sizi iýip gutarar. Siziň arazyňda diri galanlar duşmanlarynyň ýurtlarynda özleriniň günäsi sebäpli solup giderler;

atalarynyň günäleri sebäpli hem olar bilen bilelikde solup giderler. Eger olar özleriniň günäsini we atalarynyň günäsini, Maňa garşy eden hyýanatlyklary bilen bilelikde boýun alsalar, hem-de Maňa garşy gidendiklerini boýun alsalar; şeýle hem Menem olara garşy gidip, olary duşmanlarynyň ýurduna getirendigimi boýun alsalar; eger şonda olaryň sünnetsiz ýürekleri peseldilip, olar öz günäleriniň jezasyny kabul etseler: onda Men Ýakup bilen baglaşan ähtimi, şeýle hem Yshak bilen baglaşan ähtimi, şeýle hem Ybraýym bilen baglaşan ähtimi ýatlaryn; ýurdy-da ýatlaryn. Ýurt hem olar tarapyndan taşlanyp gidiler we olarsyz haraba ýatyrka, öz şenbe dynçlyklaryndan lezzet alar; olar bolsa öz günäleriniň jezasyny kabul ederler, çünki olar Meniň hökmlerimi ýigrenip ret etdiler, olaryň kalby hem Meniň kanunlarymdan ikerjigendi. Emma muňa garamazdan, olar duşmanlarynyň ýurdunda bolanda, Men olary bütinleý ýok etmek üçin ret etmaryn, hem olardan ikerjigenmerin, olara bolan ähtimi bozmak üçin; çünki Men olaryň Hudaýy Rebdirin. Emma olar hatyrasy üçin Men olaryň ata-babalary bilen baglaşylan ähti ýatlaryn; Men olary başga halklaryň gözüniň önünde Müsür ýurdundan çykardym ki, olaryň Hudaýy bolaýyn: Men Rebdirin. Lawılar 26:38–45.